

Prehospital undersökning och behandling (vuxen)

Inledning

För att snabbt och säkert kunna bedöma vilka åtgärder eller behandlingar en patients tillstånd kräver ska man tillägna sig en undersökningsrutin som alltid följs.

- Tänk på egen säkerhet
- Bedöm smittrisk
- Livshotande tillstånd korrigeras omedelbart

Primär bedömning

Bedömning	Omedelbara åtgärder
A – Luftväg (Airway)	
Fri Ofri - snarkande - gurglande - stridor Blockerad - främmande kropp	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilisera halsrygg vid misstanke om trauma • Säkerställ fri luftväg<ul style="list-style-type: none"> - käklyft - mun-svalgtub/näskantarell - rensugning - åtgärder främmande kropp
B – Andning (Breathing)	
Ingen andning Spontanandning <ul style="list-style-type: none"> • Andningsfrekvens (uppskatta) • Andningsdjup • Saturation • Andningsljud bilateralt • Ansträngd andning<ul style="list-style-type: none"> - hjälpmuskulatur? - näsvingspel? - interkostala indragningar? • Cyanos	<ul style="list-style-type: none"> • Vid apné – överväg hjärtstopp • Oxygen • Assisterad andning • Överväg larynxmask/intubation på patient med upphävda svalgreflexer

Prehospital undersökning och behandling (vuxen)

C - Cirkulation (Circulation)

• Yttre blödning? • Puls – frekvens (uppskatta) – kvalitet/lokalisering – regelbundenhet • Hud – färg – torr/fuktig – varm/kall	• Stoppa yttre blödningar • Planläge • Oxygen

D – Neurologi (Disability)

• Mentalt status (värdera) – vakenhetsgrad – pupillreaktion • Extremitetsrörlighet • Smärta	• Oxygen

E – Exponera/skydda (Exposure/environment)

Översiktlig helkroppundersökning	• Undvik nedkylning

Beslut:

- Stabil, potentiellt instabil, instabil?
- Behandla på plats/omedelbar avtransport?

Prehospital undersökning och behandling (vuxen)

Sekundär bedömning

Anamnes

Gå systematiskt igenom patientens sjukhistoria enligt följande mall:

S (*Signs and symptoms*) Huvudsakligt besvär?
För traumapatient beskrivs skadehändelse

O (*Onset*) Debut - hur och när?
P (*Provocation/palliation*) Vad förvärrar? Vad lindrar?
Q (*Quality*) Hur beskriver patienten besvärets karaktär?
R (*Radiation/Region*) Lokalisation/utstrålning?
S (*Severity*) Svårighetsgrad? VAS?
T (*Time*) Tid/varaktighet

A (*Allergies*) Allergier mot läkemedel eller födoämnen?
M (*Medication*) Medicinering, har läkemedlen tagits?
P (*Past medical history*) Graviditet? Tidigare sjukdomar? Blodsmitta?
L (*Last oral intake*) Ätit, druckit? Vad och när? Elimination?
E (*Events preceding*) Vad föregick insjuknandet?

Undersökning

Helkroppsundersökning

– Traumapatient:	Undersök noggrant huvud – tå.
– Medvetslös patient:	Vid tydliga frakturtecken tas distalstatus före och efter varje manipulation med patienten.
– Patient som ej kan kommunicera:	

Riktad undersökning

– Övriga patienter:	Med ledning av anamnesen, riktad undersökning, i första hand till de organsystem som misstänks vara involverade.
– Vid smärta	Utför alltid VAS-skattning. Vid demens Abbey pain score.

Vitalparametrar/-status. Följande dokumenteras på alla patienter:

Andningsfrekvens (AF)/ -ljud	
Auskultation lungor	
Saturation	Ange utan respektive med O ₂
Pulsfrekvens (PF), rytm och pulskvalité	
Blodtryck	Systoliskt/diastoliskt
Vakenhetsgrad	GCS/RLS-85
Temperatur	
P-glukos	Alla medvetandepåverkade samt diabetiker

Prehospital undersökning och behandling (vuxen)

Basal behandling – vuxen

- Fri luftväg. I första hand basala åtgärder (käklyft, mun-svalgtub/näskantarell, rensugning, Heimlich manöver). I andra hand LMA eller intubation.
- Obs! Vid trauma stabilisera halsrygg.
- Assistera andningen vid behov (AF <10 eller >30/min, ytlig andning), normoventilation eftersträvas (vuxen 10/min).
- **Oxygen** 1-2 l/min vid SpO₂ <94. Vid otillräcklig effekt, omätbart SpO₂ eller trauma, ge oxygen 10-15 l/min på reservoarmask. (KOL se A02).
- Vid kritiskt sjuk patient med påverkade vitalparametrar snabb avtransport inom 10 min till sjukhus och behandla under färd.
- Venväg vid förväntat behov av intravenöst läkemedel eller vätska.
- Inf **Ringer-acetat** 500 ml vid systoliskt BT <90. Kan upprepas 4 ggr.
- Vid symtomgivande bradykardi ge inj **atropin** 0,5 mg/ml, 1 ml i.v.
- Skapa lugn och ro, skydda patienten mot avkylning och trycksår. Känns patienten het - överväg avklädning/kylning.
- Smärtlindra vid VAS ≥4. Se avsnitt ”Smärtbehandling.”
- Vid illamående/kräkning, överväg antiemetika.
- Täck öppna sår. Stoppa blödning med direkt tryck.
- Utvärdera/dokumentera effekt av given behandling.

Basala behandlingsmål

- Fri luftväg
- Andningsfrekvens (AF) 10-20/min
- Saturation (sat) 94-98%
- Pulsfrekvens (PF) 50-100/min
- Systoliskt blodtryck (systoliskt BT) ≥90 mmHg
- VAS ≤3

Basal övervakning

- ABCD
- Vitalparametrar/-status
  - Dokumenteras minst två gånger under ambulansuppdraget.
  - Vid opåverkade vitalparametrar minst var 15:e minut.
  - Vid påverkade vitalparametrar minst var 5:e minut (om situationen tillåter).